مجله علوم پزشکی زانکو/ دانشگاه علوم پزشکی کردستان/ تابستان ۱۳۹۶/ ۶۹-۵۸

مقاله پژوهشی
(Originalpaper)

ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۹۵

مهشید بهرامی[۱]، علیرضا دهدشتی[۲*]، میثم کرمی[۱]

۱- کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

۲- مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، سمنان، ایران

dehdashti@semums.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به تعداد زیاد فارغ التحصیلان بیکار و وجود مشکلات در جذب و اشتغال آنان، نگرانی‌ها در این زمینه افزایش یافته است لذا پژوهش حاضر با هدف ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان رشته‌ی بهداشت محیط و حرفه‌ای نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۹۵ اجرا گردید.

مواد و روش کار: مطالعه‌ی حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی و به روش مقطعی بود. تعداد ۸۳ نفر از دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سمنان، به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ی مورد استفاده در دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا بود که شامل ۱۷ سؤال در زمینه‌ی نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی می‌باشد. داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲، آزمون آنالیز واریانس یک طرفه، t مستقل و آزمون همبستگی Pearson مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: میانگین و انحراف معیار سنی افراد ۵/۰۸±۲۵/۴۲ سال بود. میانگین و انحراف معیار نمره‌ی نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی به‌ترتیب ۶/۰۱±۳۰/۲۰ و ۴/۹۱±۲۳/۰۱ بود. به‌طورکلی یک سوم پاسخ دهندگان، نگرشی منفی نسبت به رشته تحصیلی (۳۱/۳٪) و اکثریت افراد شرکت‌کننده، نگرشی منفی نسبت به آینده شغلی داشتند (۶۹/۶٪).

نتیجه‌گیری: اغلب دانشجویان مورد بررسی، در زمینه‌ی فرصت شغلی آینده ابراز نگرانی نمودند. به‌نظر می‌رسد؛ برنامه‌های آموزش در رشته‌ی بهداشت محیط و حرفه‌ای باید متناسب با شرایط مورد نیاز واقعی اشتغال و بازار کار متمرکز شود.

واژه‌های کلیدی: نگرش دانشجویان، بهداشت محیط و حرفه‌ای، رشته‌ی تحصیلی، آینده‌ی شغلی، سمنان

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

مقدمه

مراکز علمی و دانشگاهی به‌جهت این‌که وظیفه‌ی تعلیم و تربیت نیروی انسانی متخصص را بر عهده دارند؛ یکی از عوامل مهم رشد و پویایی جامعه محسوب می‌شوند. نیروهای انسانی کارآمد، باید به‌طور مناسب از نظر جغرافیایی، نوع تخصص و جنسیت توزیع شوند تا بتوانند به خوبی ایفای نقش کنند و گام مؤثری در حفظ سلامت افراد جامعه بردارند (۴-۱).

در ایران حدود ۲۰٪ نرخ بیکاری، مربوط به فارغ التحصیلان دانشگاهی می‌باشد (۵). دانشجویان یکی از ارکان اصلی و سازندگان آینده‌ی کشور محسوب می‌شوند امّا در سالیان اخیر، آموزش عالی کشور با مشکلات عدیده‌ای همچون گسترش مؤسسات آموزشی و دانشگاهی متنوع، افزایش تعداد دانشجویان و تعداد زیاد فارغ التحصیلان بیکار مواجهه شده است (۹-۶).

نیروهای بهداشتی متخصص در رشته‌های مختلف، ارائه دهندگان خط مقدم خدمات بهداشتی درمانی در سطح جامعه هستند که باید در پست‌های مرتبط با رشته‌ی تحصیلی خود، به کار مشغول شوند و با ارائه‌ی خدمات مرتبط در حیطه‌ی وظایف خود، به رفع مشکلات جامعه بپردازند (۱۰). با توجه به اهمیت رشته‌های بهداشتی درمانی، دانستن نگرش دانشجویان این رشته نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی خود از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۱۱،۱۲).

ترکیب شناخت‌ها، احساس‌ها و آمادگی برای عمل نسبت به یک چیز معین را، نگرش شخص نسبت به آن چیز می‌گویند (۱۳). نگرش‌های فرد در دوران مختلف زندگی، هماهنگ با محیط اطراف دستخوش تغییر می‌شوند. مطالعات بیانگر آن است که نگرش‌ها در دوران دانشجویی امکان بیشترین تغییر را دارند (۱۴،۱۵). دیدگاه و انتظارات دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی‌شان، از عواملی هستند که با تحصیل آنان مرتبط است همچنین عوامل مختلفی مانند سن، جنس، رشته‌ی تحصیلی و غیره در ایجاد انگیزش دانشجویان مؤثر می‌باشد (۱۶).

موفقیت و رسیدن به هدف نیازمند نوعی نگرش مثبت نسبت به آن عمل یا هدف می‌باشد. نگرش مثبت نسبت به آینده‌ی شغلی، ناشی از عواملی مانند شرایط محیط کار، نظام سازمانی شغل، روابط حاکم بر محیط کار و تأثیر عوامل فرهنگی است. بنابراین می‌توان چنین استنباط نمود که رضایت شغلی، احساس روانی است که از عوامل اجتماعی متأثر می‌گردد (۱۹-۱۷). بر اساس ادبیات تحقیق، اکثر دانشجویان مورد بررسی در سایر کشورها نیز از آینده‌ی شغلی و تحصیلی‌خود نگران بودند (۲۲-۲۰).

نداشتن آگاهی و علاقه نسبت به رشته‌ی تحصیلی موجب به‌وجود آمدن عدم تطابق میان آینده‌ی شغل افراد با نیازها و انتظارات می‌گردد و عواقب سوء ناشی از این مسئله قادر است که بر نظام آموزش عالی و سیستم سلامت تاثیر بگذارد (۲۳). وجود سرخوردگی و عدم احساس امنیت شغلی می‌تواند؛ منجر به هدر رفتن سرمایه‌های معنوی و مادی فارغ التحصیلان دانشگاهی شود (۲۴). پژوهشی که روی نگرش دانشجویان رشته‌های بهداشت محیط و حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی قزوین انجام گرفت؛ نشان داد که اکثر دانشجویان بهداشت محیط نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی خود نگرش مطلوبی نداشتند درحالی‌که نگرش دانشجویان رشته‌ی بهداشت حرفه‌ای نزدیک به حد قابل قبول بوده است (۱۵). در همین راستا مطالعه‌ای در دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا انجام شده است و اکثر دانشجویان پزشکی مورد بررسی، در مورد تنزل موقعیت و درآمد پزشکان نگرانی داشتند (۲۰).

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

سنجش وضعیت دیدگاه دانشجویان در مورد رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی خود می‌تواند؛ امری مفید برای پیش‌بینی رفتارهای اجتماعی و تفسیر پس از وقوع آن باشد. در همین راستا هرساله شاهد هستیم که به دلیل نارضایتی از رشته‌ی تحصیلی، تعداد زیادی از دانشجویان از ادامه تحصیل منصرف می‌شوند و یا ناامیدانه ادامه تحصیل می‌دهند (۲۵،۲۶). از آنجا که تاکنون هیچ‌گونه بررسی علمی در این زمینه، میان دانشجویان دانشکده بهداشت علوم پزشکی سمنان انجام نشده بود و این موضوع می‌تواند؛ نقطه‌ی قوتی برای این تحقیق باشد لذا مطالعه‌ی حاضر با هدف ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در دانشگاه علوم پزشکی سمنان در سال ۱۳۹۵ اجرا گردید.

روش بررسی

مطالعه‌ی حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی و به روش مقطعی بود که در پاییز سال ۱۳۹۵ در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سمنان اجرا گردید. معیار ورود به مطالعه، دانشجویان رشته‌های بهداشت محیط و حرفه‌ای در مقاطع تحصیلی کارشناسی ناپیوسته (ترم دوم و چهارم) و کارشناسی پیوسته (ترم هفتم و هشتم) بودند که ۸۳ نفر از آنها به روش سرشماری مورد مطالعه قرار گرفتند. معیار خروج نمونه‌ها، عدم تکمیل کامل پرسش‌نامه توسط پاسخ دهندگان در نظر گرفته شد. برای اجرای طرح پس از انجام هماهنگی‌های لازم با مسئولین آموزش، به کلاس‌های درس مراجعه شد و بعد از بیان اهداف پژوهش، پرسش‌نامه‌های آماده شده در میان دانشجویان توزیع و پس از تکمیل، جمع‌آوری گردید. شرکت در مطالعه، اختیاری و با رضایتمندی آگاهانه بوده است همچنین در خصوص محرمانه بودن اطلاعات به دانشجویان اطمینان خاطر داده شد.

ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه‌ای دو قسمتی بود. بخش اول مربوط به مشخصات فردی دانشجویان (سن، جنس، وضعیت تأهل و غیره) و بخش دوم مشتمل بر ۱۷سؤال، در خصوص نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی بوده است. پرسش‌نامه‌ی مورد استفاده در این مطالعه، برگرفته از پرسش‌نامه‌ی مورد استفاده در دانشگاه مینه‌سوتای آمریکا بود (۲۰). پایایی پرسش‌نامه‌ی مورد پژوهش، در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۸۳ مورد سنجش قرار گرفته بود که مقدار قابل قبول برای تأیید پایایی آن می‌باشد (۵). هر یک از سؤالات پرسش‌نامه‌ی مذکور، بر اساس مقیاس لیکرت تهیه و برحسب پاسخ کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲)، نظری ندارم (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵) نمره گذاری شده است. برای ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی، میانگین نمرات آنها با میانگین آزمون ۲۷ [(۴۵+۹)/۲] و برای ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان نسبت به آینده‌ی شغلی، میانگین نمرات آنها با میانگین آزمون ۲۴ [(۴۰+۸)/۲] مقایسه گردید. نمرات کمتر از میانگین، به‌عنوان نگرش منفی و نمرات بیشتر یا مساوی با میانگین، به‌عنوان نگرش مثبت در نظر گرفته شده است (۴).

تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده، توسط نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ انجام گردید. از آنالیز واریانس یک طرفه، t مستقل و آزمون همبستگی Pearson جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است و سطح معنی‌داری آزمون‌ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سنی افراد شرکت‌کننده در مطالعه، ۵/۰۸±۲۵/۴۲ سال و در محدوده‌ی سنی ۴۷-۲۱ سال قرار داشت. از مجموع ۸۳ دانشجوی مورد بررسی، ۲۹ نفر پسر (۳۵٪) و ۵۴ نفر دختر (۶۵٪) بودند. از این تعداد، ۴۳/۴٪ دانشجوی بهداشت محیط و ۵۶/۶٪ دانشجوی بهداشت حرفه‌ای می‌باشند. ۷۴/۷٪ دانشجویان مجرد، ۸۶/۷٪ ساکن خوابگاه‌های دانشجویی، ۸۸٪ غیر بومی و ۴۷٪ فرزند سوم و بیشتر خانواده بودند. فراوانی دانشجویان از لحاظ ترم تحصیلی به این صورت بود که ۲۶/۵٪ ترم دوم، ۱۵/۷٪ ترم چهارم، ۳۲/۵٪ ترم هفتم و ۲۵/۳٪ ترم هشتم را سپری می‌کردند همچنین ۴۱٪ در مقطع کارشناسی ناپیوسته و ۵۹٪ در مقطع کارشناسی پیوسته مشغول به تحصیل بودند. بر اساس نتایج به‌دست آمده، ۷ نفر (۸/۴٪) از دانشجویان بهداشت حرفه‌ای و ۳ نفر (۳/۶٪) از دانشجویان بهداشت محیط شاغل بودند. ۷۳/۵٪ تحصیلات پدر و ۷۷/۱٪ تحصیلات مادر زیردیپلم و ۶۸/۷٪ شغل پدرشان آزاد و ۹۴٪ شغل مادرشان خانه‌دار بود همچنین ۷۱/۱٪ اظهارکردند که وضعیت مالی متوسطی دارند. جدول ۱ ارتباط نگرش به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در دانشجویان مورد مطالعه با متغیرهای فردی نشان می‌دهد (جدول ۱).

میانگین نمره‌ی نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی تحصیلی ۶/۰۱±۳۰/۲ به‌دست آمد که از میانگین نمره‌ی آزمون آن‌ها (نمره ۲۷) بیشتر بود. به‌عبارتی ۳۱/۳٪ دانشجویان نگرشی منفی را نسبت به رشته‌ی تحصیلی خود ابراز نمودند. بیش از ۳۳٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۴/۲٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای از انتخاب رشته‌ی تحصیلی خود ناراضی بودند. اکثریت دانشجویان بهداشت حرفه‌ای (۷۰/۲٪) معتقد بودند که رشته‌ی تحصیلی آنان در مقاطع بالاتر، ارزش بیشتری پیدا می‌کند که این روند در دانشجویان بهداشت محیط (۴۴/۴٪) گزارش شده است. نیمی از دانشجویان بهداشت محیط و بیش از ۳۶٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای اعلام نمودند که به اشتباه در این رشته پذیرفته شده‌اند همچنین ۵۵/۵٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۵۵/۴٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای، به‌دلیل اینکه رتبه‌ی اکتسابی آن‌ها در کنکور، اجازه‌ی پذیرش در این رشته را به آنها داده است؛ آن را انتخاب کرده‌اند (جدول ۲).

میانگین نمره‌ی نگرش دانشجویان، نسبت به آینده‌ی شغلی ۴/۹۱±۲۳/۰۱ به‌دست آمد که از میانگین نمره‌ی آزمون آن‌ها (نمره ۲۴) کمتر بود. به‌عبارتی ۶۹/۶٪ دانشجویان، دیدگاهی منفی نسبت به آینده شغلی خود داشتند. ۲۵٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۶۳/۸٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای در جواب به این سؤال که آیا اساتید این رشته باعث ترغیب دانشجویان برای پیدا کردن شغل مناسب می‌شوند؟ پاسخ‌شان کاملاً موافق و موافق بود. بیش از ۵۳٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای از مزایای حقوقی رشته‌ی تحصیلی خود راضی بودند که این روند در میان دانشجویان بهداشت محیط، ۲۲/۲٪ گزارش شده است. ۳۸/۹٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۳۴٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای اعلام نمودند که دروس گذرانده شده، در محیط کار برای آنها کاربردی ندارد همچنین ۵۵/۶٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۴۴/۸٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای، نسبت به بازار کار در این رشته نگرانی داشتند (جدول ۳).

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

جدول ۱: ارتباط نگرش به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در دانشجویان مورد مطالعه در سال ۱۳۹۵

متغیرهای فردی	P-value			
	نگرش تحصیلی		آینده‌ی شغلی	
	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای
*سن	۰/۳۵۵	۰/۱۹۱	۰/۳۳۷	۰/۵۰۹
**جنس	۰/۰۶۸	۰/۲۲۱	۰/۶۳۹	۰/۰۹۷
**وضعیت تأهل	۰/۰۱۹	۰/۰۴۲	۰/۰۰۷	۰/۰۲۷
**نوع اسکان	۰/۲۰۹	۰/۰۸۱	۰/۲۷۰	۰/۱۶۹
**وضعیت بومی	۰/۲۶۶	۰/۱۳۷	۰/۴۶۸	۰/۶۴۲
***رتبه‌ی تولد	۰/۲۹۱	۰/۳۳۸	۰/۱۲۱	۰/۵۵۳
**وضعیت اشتغال	۰/۰۰۵	۰/۰۳۱	۰/۰۱۴	۰/۴۱
**مقطع تحصیلی	۰/۰۴۳	۰/۰۲۹	۰/۰۲۱	۰/۰۳۳
**رشته‌ی تحصیلی	۰/۰۲۱	۰/۰۳۲	۰/۰۰۹	۰/۰۴۱
***ترم تحصیلی	۰/۰۱۲	۰/۰۲۰	۰/۰۴۸	۰/۰۱۷
**شغل پدر	۰/۰۳۱	۰/۰۳۴	۰/۰۰۲	۰/۰۱۰
**شغل مادر	۰/۰۰۴	۰/۰۲۲	۰/۰۲۸	۰/۰۴۰
**تحصیلات پدر	۰/۰۳۷	۰/۰۱۶	۰/۰۴۱	۰/۰۳۶
**تحصیلات مادر	۰/۰۳۰	۰/۰۱۹	۰/۰۴۵	۰/۰۲۷
***وضعیت مالی	۰/۰۲۶	۰/۰۱۶	۰/۰۱۱	۰/۰۱۴

*آزمون Pearson، P<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار

**آزمون t مستقل، P<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار

***آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، P<۰/۰۵ اختلاف معنی‌دار

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

جدول ۲: نگرش دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به رشته‌ی تحصیلی

گویه‌های مورد بررسی	(٪)کاملاً موافقم		(٪)موافقم		(٪)نظری ندارم		(٪)مخالفم		(٪)کاملاً مخالفم	
	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای
این رشته را انتخاب کردم؛ زیرا نمرات من فقط اجازه‌ی پذیرش در این رشته را می‌داد.	۸(۲۲/۲)	۱۳(۲۷/۷)	۱۲(۳۳/۳)	۱۳(۲۷/۷)	۹(۲۵)	۶(۱۲/۸)	۶(۱۶/۷)	۹(۱۹/۱)	۱(۲/۸)	۶(۱۲/۸)
من از انتخاب این رشته راضی هستم.	۴(۱۱/۱)	۱۱(۲۳/۴)	۱۴(۳۸/۹)	۲۷(۵۷/۴)	۶(۱۶/۷)	۷(۱۴/۹)	۴(۱۱/۱)	۱(۲/۱)	۸(۲۲/۲)	۱(۲/۱)
اهداف دروس ارائه شده، با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان متناسب است.	۲(۵/۶)	۳(۶/۴)	۸(۲۲/۲)	۱۲(۲۵/۵)	۸(۲۲/۲)	۲۳(۴۸/۹)	۱۴(۳۸/۹)	۸(۱۷)	۴(۱۱/۱)	۱(۲/۱)
من پس از تحصیل در این رشته، علاقه ی بیشتری نسبت به رشته‌ام پیدا کرده‌ام.	۵(۱۳/۹)	۱۱(۲۳/۴)	۱۵(۴۱/۷)	۲۵(۵۳/۲)	۸(۲۲/۲)	۴(۸/۵)	۵(۱۳/۹)	۶(۱۲/۸)	۳(۸/۳)	۱(۲/۱)
به‌نظر من این رشته در مقاطع بالاتر ارزش بیشتری پیدا می کند.	۹(۲۵)	۱۷(۳۶/۲)	۷(۱۹/۴)	۱۶(۳۴)	۱۱(۳۰/۶)	۸(۱۷)	۶(۱۶/۷)	۵(۱۰/۶)	۳(۸/۳)	۱(۲/۱)
به‌نظر من دانشجویان دیگر رشته‌ها، نظر مناسبی نسبت به رشته‌ام دارند.	۳(۸/۳)	۷(۱۴/۹)	۹(۲۵)	۲۳(۴۸/۹)	۱۲(۳۳/۳)	۹(۱۹/۱)	۸(۲۲/۲)	۷(۱۴/۹)	۴(۱۱/۱)	۱(۲/۱)
به‌نظر من جامعه‌ای که در آن زندگی می کنم؛ نسبت به این رشته دید مثبتی دارند.	۵(۱۳/۹)	۴(۸/۵)	۱۰(۲۷/۸)	۱۷(۳۶/۲)	۸(۲۲/۲)	۱۳(۲۷/۷)	۷(۱۹/۴)	۱۲(۲۵/۵)	۷(۱۶/۷)	۱(۲/۱)
پس از گذراندن مقطع کارشناسی، در مقاطع بالاتر ادامه تحصیل می‌دهم.	۱۲(۳۳/۳)	۱۱(۲۳/۴)	۸(۲۲/۲)	۱۷(۳۶/۲)	۹(۲۵)	۱۰(۲۱/۳)	۳(۸/۳)	۶(۱۲/۸)	۴(۱۱/۱)	۳(۶/۴)
به اشتباه در این رشته پذیرفته شده‌ام.	۲(۵/۶)	۳(۶/۴)	۱۶(۴۴/۴)	۱۴(۲۹/۸)	۶(۱۶/۷)	۸(۱۷)	۴(۱۱/۱)	۱۲(۲۵/۵)	۸(۲۲/۲)	۱۰(۲۱/۳)

جدول ۳: نگرش دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به آینده‌ی شغلی

گویه‌های مورد بررسی	(٪)کاملاً موافقم		(٪)موافقم		(٪)نظری ندارم		(٪)مخالفم		(٪)کاملاً مخالفم	
	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای	بهداشت محیط	بهداشت حرفه‌ای
اساتید این رشته، باعث ترغیب دانشجویان برای پیدا کردن شغل مناسب می شوند.	۳(۸/۳)	۴(۸/۵)	۶(۱۶/۷)	۲۶(۵۵/۳)	۹(۲۵)	۱۲(۲۵/۵)	۱۰(۲۷/۸)	۵(۱۰/۶)	۸(۲۲/۲)	–
به‌نظر من مزایای حقوقی اشتغال در این رشته مناسب است.	۱(۲/۸)	۷(۱۴/۹)	۷(۱۹/۴)	۱۸(۳۸/۳)	۱۸(۵۰)	۱۴(۲۹/۸)	۷(۱۹/۴)	۸(۱۷)	۳(۸/۳)	–
من نسبت به بازار کار این رشته نگرانی ندارم.	۳(۸/۳)	۳(۶/۴)	۴(۱۱/۱)	۱۳(۲۷/۷)	۹(۲۵)	۹(۱۹/۱)	۱۵(۴۱/۷)	۱۳(۲۷/۷)	۵(۱۳/۹)	۹(۱۹/۱)
به‌نظر من وضعیت اشتغال، برای مقاطع پایین‌تر بهتر از مقاطع بالاتر است.	۴(۱۱/۱)	۱(۲/۱)	۱۲(۳۳/۳)	۱۸(۳۸/۳)	۱۴(۳۸/۹)	۱۵(۳۱/۹)	۴(۱۱/۱)	۱۱(۲۳/۴)	۲(۵/۶)	۲(۴/۳)
من کار کردن در زمینه‌ی این رشته را دوست دارم.	۸(۲۲/۲)	۹(۱۹/۱)	۱۸(۵۰)	۲۶(۵۵/۳)	۵(۱۳/۹)	۹(۱۹/۱)	۳(۸/۳)	۳(۶/۴)	۲(۵/۶)	–
دروس ارائه شده، کاربردی و قابل استفاده در محیط کار هستند.	۳(۸/۳)	۳(۶/۴)	۷(۱۹/۴)	۱۶(۳۴)	۱۲(۳۳/۳)	۱۲(۲۵/۵)	۱۱(۳۰/۶)	۱۲(۲۵/۵)	۳(۸/۳)	۴(۸/۵)
سرفصل دروس ارائه شده با محتوای آموزشی، متناسب با نیازهای جامعه است.	۲(۵/۶)	۴(۸/۵)	۸(۲۲/۲)	۱۶(۳۴)	۱۲(۳۳/۳)	۱۰(۲۱/۳)	۱۱(۳۰/۶)	۱۵(۳۱/۹)	۳(۸/۳)	۲(۴/۳)
دروس و محتوای آن‌ها به گونه‌ای است که نیازهای شغلی من را در محیط کار تأمین می کند.	۱(۲/۸)	۳(۶/۴)	۹(۲۵)	۱۵(۳۱/۹)	۱۳(۳۶/۱)	۹(۱۹/۱)	۱۰(۲۷/۸)	۱۷(۳۶/۲)	۳(۸/۳)	۳(۶/۴)

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌گونه که در بخش‌های پیشین گفته شد هدف مطالعه، ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای دانشگاه علوم پزشکی سمنان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی بود. نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان داد که اکثر دانشجویان مورد بررسی مؤنث بودند که به‌نظر می‌رسد به دلیل افزایش تعداد شرکت‌کنندگان جنس مؤنث در مقایسه با جنس مذکر در کنکور سراسری و عدم رغبت جنس مذکر برای تحصیل یا ادامه تحصیل باشد. علاقه به رشته‌ی تحصیلی می‌تواند؛ موجب پیشرفت و ارتقای علمی دانشجویان و یا بالعکس، منجر به دلزدگی، ناامیدی و خستگی از ادامه‌ی تحصیل گردد (۱۲).

تجزیه و تحلیل داده‌های آماری بیانگر آن بود که میان دیدگاه دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی با جنسیت، ارتباط آماری معنی‌داری وجود نداشته است که با یافته‌های وهابی و همکاران (۳) و قادری و همکاران (۱۴) همخوانی داشت. به‌نظر می‌رسد که جامعه‌ی آماری کوچک جنس مذکر در مقایسه با جنس مؤنث، در این پژوهش باعث ایجاد عدم ارتباط معنی‌دار شده است امّا مشخص کردن عوامل مؤثر بر این موضوع، نیاز به بررسی‌های بیشتر و دقیق‌تری در این زمینه دارد لذا توصیه می‌شود که در مطالعات آتی، این بررسی با تعداد بیشتری از افراد مذکر انجام گیرد تا امکان مقایسه‌ی بهتری فراهم آید.

در این بررسی، ارتباط میان مقطع تحصیلی و نگرش به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی درگروه بهداشت حرفه‌ای معنی‌دار بود به‌طوری که همین ارتباط در گروه بهداشت محیط نیز اختلاف آماری معنی‌داری داشته است. در همین راستا، بررسی‌ها نشان داد که افراد شاغل در دو گروه بهداشت محیط و حرفه‌ای به‌طور معنی‌داری، نگرش مطلوبی نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی داشته‌اند. این افراد در سال‌های گذشته در مراکز بهداشتی و درمانی یا صنایع و کارخانه‌ها جذب شده‌اند و پس از چندین سال اشتغال به کار، اقدام به ادامه تحصیل نموده‌اند. به‌نظر می‌رسد یکی از فاکتورهای مؤثر در نگرش دانشجویان، وضعیت اشتغال آنان می‌باشد که توصیه می‌شود با ایجاد بازار کار جدید و توجه بیشتر به دانشجویان گروه علوم بهداشتی، زمینه‌ی دلگرمی را در آنها فراهم آورد.

میان نگرش به رشته‌ی تحصیلی با ترم تحصیلی رابطه‌ی معنی‌داری یافت شد به‌طوری که با افزایش ترم تحصیلی، دیدگاه منفی دانشجویان به رشته‌ی تحصیلی افزایش می‌یافت که با یافته‌های قادری و همکاران همسو بود (۱۴). از جمله‌ی عوامل مؤثر، در این مسئله می‌توان به اینکه دانشجو خود را با سایر رشته‌ها مقایسه می‌نماید و با گذشت زمان و تداوم تحصیل، در ترم‌های بالاتر نسبت به رشته‌ی خود دید منفی‌تری پیدا می‌کند همچنین این مسئله که دانشجویان دیگر رشته‌ها و جامعه به رشته‌ی وی، نگرش مناسبی ندارند؛ اشاره کرد. در همین راستا ۳۶/۱٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۲۷/۶٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای اظهار نمودند که افراد جامعه‌ی مورد زندگی آن‌ها دیدگاه نامطلوبی نسبت به رشته‌ی تحصیلی آنان دارند همچنین ۳۳/۳٪ دانشجویان بهداشت محیط و ۱۷٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای معتقد بودند که دانشجویان رشته‌های دیگر، نظر مساعدی به رشته‌ی آنها ندارند.

ارتباط آماری مستقیمی میان نگرش به آینده‌ی شغلی با ترم تحصیلی وجود داشت؛ بدین صورت که با بالاتر رفتن ترم تحصیلی دانشجویان، نگرش آنان به سمت منفی سوق می‌یافت که هم‌جهت با یافته‌های قادری و همکاران می‌باشد (۱۴). در واقع به‌نظر می‌رسد که با افزایش تعداد واحدهای گذرانده شده، گذراندن

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

واحدهای کارآموزی، قرارگرفتن در محیط شغلی و انجام کارهای عملی در محیط‌های کارآموزی، دیدگاه مثبت دانشجویان به آینده‌ی شغلی خود کاهش می‌یابد.

در تعیین ارتباط دیدگاه دانشجویان، اختلاف آماری معنی‌داری، میان سن با نگرش به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی در این مطالعه مشاهده شد. در همین راستا در پژوهش علیزاده و همکاران، میان نگرش به رشته‌ی تحصیلی و سن، ارتباط آماری معنی‌داری یافت شد (۱۶). از دلایل عدم ارتباط معنی‌دار می‌توان به نزدیک بودن میانگین سنی اکثر شرکت‌کنندگان این مطالعه به یکدیگر اشاره کرد.

میان وضعیت بومی و نوع اسکان دانشجویان مورد مطالعه، با نگرش نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی ارتباط آماری معنی‌داری یافت نشد که با نتایج مطالعه‌ی خمارنیا و همکاران همخوانی داشت (۲۸). اکثریت شرکت‌کنندگان در این مطالعه، ساکن خوابگاه و غیر بومی بودند که می‌تواند دلیلی بر عدم مشاهده رابطه معنی‌دار باشد.

در مطالعه‌ی فرجی و همکاران، تفاوت آماری معنی‌داری میان رتبه‌ی تولد با نگرش به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی مشاهده نشد (۱) که همسو با یافته‌های این مطالعه بود. وجود تفاوت معنی‌دار میان وضعیت تأهل، از لحاظ نگرش نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی با نتایج وهابی و همکاران (۳)، میرنسب و همکاران (۱۲) و خمارنیا و همکاران (۲۷) ناهمسو امّا با یافته‌های مطالعه‌ی رجالی و همکارانش (۲۸) همسو بود. به‌عبارتی در این مطالعه، دانشجویان متأهل نسبت به دانشجویان مجرد، نگرش نامطلوبی نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی داشتند. به‌نظر می‌رسد که حس مسئولیت‌پذیری و فشارهای اقتصادی-اجتماعی در افراد متأهل، باعث نگرش نامناسب آنان نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی شده است.

در این مطالعه، دانشجویانی که دیدگاه نامطلوبی نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی داشتند؛ از نظر وضعیت مالی، شغل و تحصیلات والدین، در سطح پایینی نسبت به سایر افراد قرار می‌گرفتند که در تأیید یافته‌های مطالعه‌ی فرجی و همکاران می‌باشد (۱). این اختلاف را می‌توان به تفاوت وضعیت اجتماعی-اقتصادی جامعه نسبت داد. از این رو به‌نظر می‌رسد؛ لازم است تا در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سمنان، به دانشجویانی که پشتیبانی مالی کمتری را از سوی خانواده دریافت می‌کنند؛ توجه بیشتری شود.

یافته‌های دیگر این مطالعه، گویای این بود که نیمی از دانشجویان بهداشت محیط از انتخاب رشته‌ی تحصیلی خود راضی بودند که در مقایسه با نتایج سایر مطالعات از درصد پایینی حکایت داشت (۱۴-۱۱) در حالی‌که بیش از ۸۰٪ دانشجویان بهداشت حرفه‌ای از انتخاب رشته‌ی خود، رضایت داشتند. بررسی‌ها نشان داد که ارتباط آماری معنی‌داری میان رشته‌ی تحصیلی با نگرش دانشجویان، نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی وجود داشته است؛ به‌عبارتی دیگر وضعیت نگرش دانشجویان بهداشت محیط، نسبت به گروه بهداشت حرفه‌ای در وضعیت نامطلوبی بوده است. تنوع دروس بهداشت حرفه‌ای و نیز وجود صنایع و کارخانه‌های متنوع در سطح استان و جاذبه‌های آموزشی و پژوهشی زیادی که در این صنایع وجود دارد؛ می‌تواند از دلایل دیدگاه بهتر این گروه، نسبت به رشته‌ی بهداشت حرفه‌ای باشد.

اکثر دانشجویان مورد پژوهش در این مطالعه، از دیدگاه مثبتی نسبت به رشته‌ی تحصیلی خود برخوردار بودند که در تأیید مطالعات انجام شده در دانشگاه علوم

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

پزشکی اهواز و دانشگاه پنسیلوانیا آمریکا بوده است (۲۱،۲۹). در پژوهش ستاری و همکاران، نزدیک به نیمی از دانشجویان مورد بررسی، نگران آینده‌ی شغلی خود بودند (۳۰) که همسو با یافته‌های این مطالعه می‌باشد همچنین مطالعه‌ی حاضر نشان داد که اکثریت دانشجویان مورد پژوهش، نظر منفی به آینده‌ی شغلی خود ابراز داشته‌اند که مشابه یافته‌های مطالعه‌ی لاو و همکاران (۳۱) است. از این رو بررسی متغیرهایی که ممکن است بر این عامل تأثیر داشته باشند؛ می‌تواند به پیش‌بینی و برنامه‌ریزی برای جلوگیری از افت کیفیت آموزش کمک کند.

از محدودیت‌های این مطالعه، می‌توان به مقطعی بودن و انتخاب شرکت کنندگان تنها از دو گروه دانشجویان بهداشت محیط و حرفه‌ای دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی سمنان اشاره کرد همچنین محدودیت دیگر این پژوهش، اطلاعاتی بود که به‌صورت خود گزارش‌دهی به‌دست آمده و ممکن است که در تخمین ارزیابی وضعیت نگرش دانشجویان، تا حدودی فاصله داشته باشد لذا توصیه می‌گردد؛ این روابط در مطالعات آینده، مجدداً مورد بررسی قرار گیرد تا بتوان از نتایج حاصله، با قاطعیت بیشتری در برنامه‌ریزی‌ها استفاده نمود.

به‌طورکلی، نگرش دانشجویان بهداشت محیط در مقایسه با گروه بهداشت حرفه‌ای، نسبت به رشته‌ی تحصیلی و آینده‌ی شغلی، نامطلوب‌تر ارزیابی شد که توجه جدی مسئولین و اساتید گروه بهداشت محیط را می‌طلبد. بر اساس مطالعه‌ی حاضر، فقط نیمی از دانشجویان دختر و بیش از ۹۰٪ دانشجویان پسر، نسبت به انتخاب رشته‌ی تحصیلی خود رضایت داشتند که شاید به دلیل ماهیت مردانه‌ی این رشته است لذا به‌نظر می‌رسد که وزارت بهداشت و درمان باید تعدیل پذیرش دانشجو در این رشته‌ها، توزیع مناسب نیروی انسانی، اصلاح سرفصل دروس بر اساس نیازهای واقعی جامعه، توجه بیشتر به توانایی‌های رشته‌های علوم بهداشتی و ایجاد بازار کار جدید را در دستور کار قرار دهد.

تشکر و قدردانی

از دانشگاه علوم پزشکی سمنان، که منابع مالی لازم را برای اجرای این مطالعه تأمین نمودند همچنین از دانشجویانی که در طی این پژوهش، کمال همکاری را داشتند؛ صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

References:

1. Faraji Khiavi F, Valipoor A, Khademi M. A study on students' expectations of academic field and their attitude to prospecting job among school of health students at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences: 2014. Educ Dev Jundishapur. 2015; 6(1): 43-51.
2. Hadavi M, Esmaeili S. The satisfaction rate of the anesthesia students about their educational field and their attitude towards future job perspectives in 2012. J Rafsanjan Univ Med Sci. 2014; 13(7): 609-18.
3. Vahabi A, Vahabi B, Khatrei A, Mirzaei M, Ahmadian M. The perspective of public health students of Kurdistan University of Medical Sciences regarding field of study and future career and its related factors in 2014. J of Nursing,Midwifery and pramedical. 2016; 1(3): 33-45.
4. Gholami A, Hesari B, Gazerani A, Ardameh M, Khani I, Boloki H, et al. Attitude of students toward their field of study and future career in Neyshabur University of Medical Sciences. J Neyshabur Univ Med Sci. 2016; 4(1): 9-16.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

5. Samadi MT, Taghizadeh J, Kashitarash Esfahani Z, Mohammadi M. Evaluating environmental health students' attitudes toward their discipline and future career in Hamedan University of Medical Sciences in 2008. Iran J Med Educ. 2010; 9(4): 331-6.
6. Ghafari M, Shakari K. Investigating environmental health engineering graduates' viewpoints about the conformity rate of the curriculum with their professional needs in Chaharmahal and Bakhtiari province. Iran J Med Educ. 2014; 14(9): 787-95.
7. Dehghani A, Baharlou R, Mehbodi L, Zarei Z, Farokhabadi F, Benrazi A. Evaluation of Jahrom University of Medical Sciences teachers attitude toward variables related to student's academic satisfaction. J Med Educ Dev. 2014; 7(14): 38-47.
8. Asgari P, Safarzadeh S. The relationship of religious attitude, psychological well-being and depression with academic performance in university students. Knowledge & Research in Applied Psychology. 2013; 14(51): 92-9.
9. Adib Hajbaghery M, Lotfi MS. Evaluation of influencing factors and their effects on students' interest towards nursing at Kashan University of Medical Sciences, 2013. Educ Dev Jundishapur. 2015; 6(2): 99-106.
10. Mobarakabadi A, Shamsi M, Najafianzadeh M. Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Arak University of Medical Sciences, Iran. Strides Dev Med Educ. 2014; 11(2): 280-5.
11. Mehrabian F, Dadash Khah Z, Karimi Z. Attitude of environmental health students toward their discipline and future career in Guilan University of Medical Sciences. Research in Medical Education. 2012; 4(1): 43-8.
12. Mirnasab M, Moghaddasi M, Ehrampoosh M, Mohammadzadeh M, Karimi Monjermooie H. Environmental health engineering students' attitudes toward their education program and career in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2015. JMED. 2016; 11(1): 43-50.
13. Ghaderi R, Dastjerdi R, Sorush Z, Mouhebati M. Influential factors in medical students attitudes towards studying medicine in 2002. Iran J Med Educ. 2003; 3(2): 47-55.
14. Qaderi M, Sajadi SK, Vahabi A, Noori B. Evaluation of laboratory sciences students' attitude toward their field of study and future career in Kurdistan University of Medical Sciences, 2015. Zanko J Med Sci. 2016; 16(51): 52-60.
15. Jamali HA, Ghalenoei M. Attitudes of environmental health and occupational health students toward their discipline and future career in Qazvin University of Medical Sciences in 2012. Iran J Med Educ. 2013; 13(7): 541-50.
16. Alizadeh Sh, Sigharchian M. The Attitude of Midwifery Students about Their Field of Study. Research in Medical Education. 2014; 6(2): 59-65.
17. Sadr Arhami N, Kalantari S, Atarod S. Medical students attitude towards their field of study and future career. Iran J Med Educ. 2004; 4(1): 76-81.
18. Hedayati Z, Seifi N, Hekmatfar S, Badakhsh S. Attitudes of Shiraz dental students toward their discipline and future career. Iran J Med Educ. 2012; 12(3): 176-83.
19. Mirakhori M, Amid R, Seifi M, Kadkhodazadeh M, Shidfar S, Baghani MT. The attitude of dental students to their academic and career position: A review. Stud Res J. 2014; 2(1): 40-4.
20. Hafferty FW, Boulger JG. A look by medical students at medical practice in the future. J Med Educ. 1986; 61(5): 359-67.
21. Watt CD, Greeley SA, Shea JA, Ahn J. Educational views and attitudes, and career goals of MD-PhD students at the University of Pennsylvania School of Medicine. Acad Med. 2005; 80(2): 193-8.
22. Rowsell R, Morgan M, Sarangi J. General practitioner registrars' views about a career in general practice. Br J Gen Pract. 1995; 45(400): 601-4.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

23. Khani Moghadam HR, Dargahi A, Azizi A, Amirian F, Sahraee S. Attitudes of environmental and occupational health students toward their field of study and future career in Ardabil University of Medical Sciences. EDC. 2016; 4(2): 47-52.
24. Malakoutian M, Parvaresh A. The employment situation of environmental health graduates in Iran between 1996-2002. Iran J Med Educ. 2003; 3(2): 65-71.
25. Abdollahzadeh F, Lotfi M, Mirza Aghazadeh A, Etebari Asl Z. Attitude of operating room students towards their field of study. Iran J Nurs. 2014; 27(90): 65-72.
26. Taherpour M, Rahimi J, Jafari Y, Mohaddes Hakkak HR. Attitude of the students of north khorasan university of medical sciences towards their job prospects in 2013. JHH. 2015; 1(3): 81-4.
27. Khammarnia M, Shokohian F, Eskandari S, Kassani A, Setoodezadeh F. Students' attitudes toward their education and job prospects in Zahedan health school in 2015. J Rafsanjan Univ Med Sci. 2017;15(11): 1003-14.
28. Rejali M, Mostajeran M, Lotfi M. Health student attitude towards their field of study and future career in health faculty of Isfahan University of medical sciences–2008. HSR. 2010; 6(1): 106-14.
29. Nazari A, Torabipur A, Javani A, Mousavi H, Nazari H. Survey on students' attitude in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences regarding to educational principle and future career. Educ Dev Jundishapur. 2014; 4: 18-25.
30. Satari M, Jamalian SR, Seyf Aleslami SAR. Study of the nursing midwifery and health students' views about own future. Sci J Hamdan Univ Med Sci. 2001; 7(4): 15-9.
31. Law W, Arthur D. What factors influence Hong Kong school students in their choice of a career in nursing? Int J Nurs Stud. 2003; 40(1): 23-32.

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]

Original paper

The Perception of Environmental and Occupational Health Students on Their Education and Future Career in Semnan University of Medical Sciences in 2016, Iran

Meysam karami[1], Alireza Dehdashti[2*], Mahshid Bahrami[1]
1. Student Research Committee, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.
2. Social Determinants of Health Research Center, Semnan University of Medical Sciences, Semnan, Iran.
*(Corresponding Author); Email: dehdashti@semums.ac.ir

Abstract

Backgrounds and Aim: Studies in higher education have discussed the high numbers of graduates and labor market limitation so there are some worries of this. The aim of this study was to assess the perception of environmental and occupational students about their study fields and future career.

Material and Methods: In a descriptive and cross-sectional study 83 students enrolled at faculty of health at Semnan University of Medical Sciences participated in the survey. Minnesota standard questionnaire was administered to collect data, which included 17 items the viewpoints of students concerning their field of study and future career opportunity. Data were analyzed by SPSS software (version 22) and were presented as descriptive statistics Statistical and analyses included One-way analysis of variance, t-test and correlation Pearson.

Results: The mean and standard deviation of the age of students was 25.42±5.08 years. Students reported the mean scores for their field of study and future career 30.20±6.01 and 23.01±4.91, respectively. In overall, one third of respondents indicated negative perception towards their field of study (31.3%), while majority negative than perception towards their future career (69.6%).

Conclusion: Majority of students indicated concerns about future career opportunity. Education and training in environmental and occupational health should focus on real job requirement and labor market.

Keywords: Students' perception, Environmental health and occupational health students, Study Field, Future Career, Semnan

[Downloaded from zanko.muk.ac.ir on 2026-11-03]